

SEPTEMBER 2024

ENERGIATURGUDE ÜLEVAADE

IGAKUINE RAPORT

Energiaturud 2024 september

Elektribörsi Nord Pool (NP) andmetel oli elektri keskmine börsihind septembris 2024:

- Eesti hinnapiirkonnas 84,15 €/MWh;
- Läti hinnapiirkonnas 83,95 €/MWh;
- Leedu hinnapiirkonnas 83,54 €/MWh;
- Soome hinnapiirkonnas 56,02 €/MWh.

Balti-Soome gaasibörsil GET Baltic kaubeldud maagaasi keskmine hind septembris Baltic Gas Spot Indexi (BGSi) puhul oli 42,16 €/MWh.

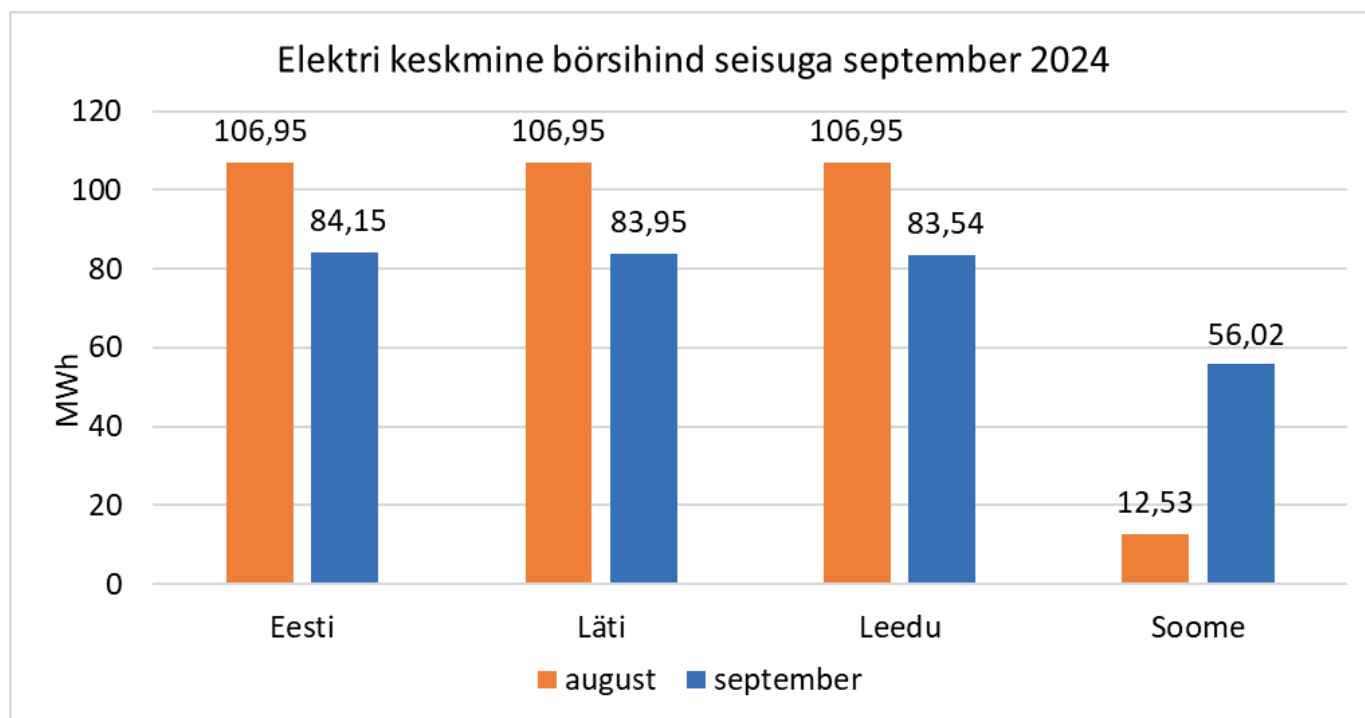
Elektrituru hinnad

Tabel 1. Elektrituru hindade statistika augustis ja septembris 2024 (€/MWh)¹

Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Augusti kuine keskmine hind	106,95	106,95	106,95	12,53
Septembri kuine keskmine hind	84,15	83,95	83,54	56,02
Augusti ja septembri hinnamuutus	-21%	-22%	-22%	347%

Tabelist 1 selgub, et NP andmetel oli 2024. aasta septembri keskmine börsihind Eesti hinnapiirkonnas 84,15 €/MWh, Läti hinnapiirkonnas vastavalt 83,95 €/MWh, Leedus vastavalt 83,54 €/MWh ning Soomes 56,02 €/MWh. Soomes oli keskmine börsihind septembris 56,02 €/MWh, mis oli 347% kõrgem kui augustis. Eesti hinnapiirkonna börsihinda mõjutasid septembri vältel aset leidnud Eesti ja Läti elektrijaamade pikaajalised hooldus- ja remonttööd. Samuti mõjutas Eesti hinnapiirkonna börsihinda septembris Eesti ja Läti ning Eesti ja Soome vahelised ülekandevõimsusepiirangud.

Tabelis 1 välja toodud börsihindu illustreerib alljärgnev joonis (vt Joonis 1).

Joonis 1. Elektri keskmised börsihinnad Baltikumis ja Soomes²

Ülevaate NP maksimaalsetest (max) ja minimaalsetest (min) tunnipõhistest elektri börsihindadest annab alljärgnev tabel (vt Tabel 2).

Tabel 2. Elektrituru minimaalsete ja maksimaalsete hindade statistika augustis ja septembris 2024 (€/MWh)³

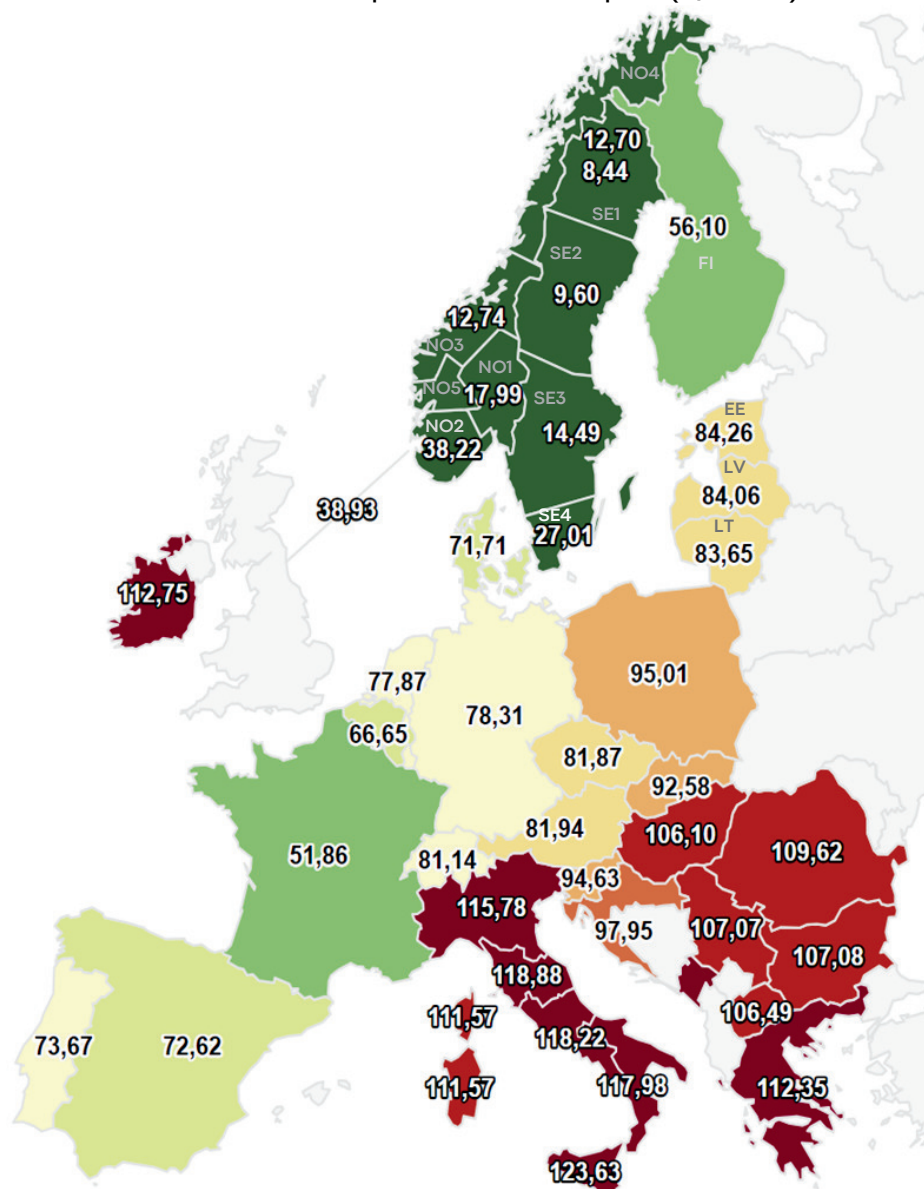
Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Augusti max tunnihind	407,72	407,72	407,72	140,09
Septembri max tunnihind	500,90	500,90	500,90	476,81
Augusti ja septembri hinnamuutus	23%	23%	23%	240%
Augusti min tunnihind	-19,96	-19,96	-19,96	-20,01
Septembri min tunnihind	-1,09	-19,96	-1,09	-1,77
Augusti ja septembri hinnamuutus	-95%	0%	-95%	-91%

² Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table>

³ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Daily/?view=table>

Eesti, Läti, Leedu ja Soome hinnapiirkondade maksimaalsed tunnipõhised börsihinnad tegid hinnatipu Eestis, Lätis ja Leedus 03.09.2024 ning Soomes 16.09.2024. Tabelist 2 selgub, et Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonna maksimaalne tunnipõhine börsihind oli 500,90 €/MWh ning Soomes 476,81 €/MWh. Eesti, Läti ja Leedu minimaalsed tunnipõhised börsihinnad olid kuupäeval 10.09.2024, vastavalt -1,09 €/MWh ning Soome minimaalne tunnipõhine börsihind oli 26.09.2024 vastavalt -1,77 €/MWh.

Joonis 2. Elektri keskmised börsihinnad septembris Euroopas (€/MWh)⁴

Jooniselt 2 ilmneb, et septembri keskmine börsihind oli sarnane Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonnas. Rootsi esimese (SE1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Rootsi teise (SE2), Rootsi kolmanda (SE3), Norra esimese (NO1), Norra kolmanda (NO3) ja Norra neljanda (NO4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga.

Elektribörsil kaubeldavad tuletisinstrumentid⁵

Tulevikutehingute hinnad näitavad indikatsiooni, milliseks kujunevad elektri hinnad tulevikus ehk teisiti öelduna – tulevikutehingute hinnad on prognoositud elektri hinnad tulevikus. Näiteks on Saksamaa futuuride puhul tegemist tuletisinstrumentidega, millega esiteks maandatakse Saksamaa elektriturul tekkivat hinnariski ja teiseks spekulereetakse turuhindadega. Aluseks on võetud Saksamaa futuurid just nende likviidsuse tõttu.⁶ Ülevaate Saksamaa turupiirkonna elektri futuuride hindadest 2025. aastal I, II ja III kvartalis annab alljärgnev tabel (vt Tabel 3) seisuga 18.10.2024.

Tabel 3. Saksamaa futuuride hinnad elektri hindade kohta⁷

EEX Saksamaa energia futuurid	
Viimane hind (baas, €/MWh) 18.10.2024 seisuga	85,76
Periood (aasta)	2025
I kvartal 2025	92,95
II kvartal 2025	74,15
III kvartal 2025	83,24
Viimane hind (baas, €/MWh) 18.10.2024 seisuga	86,89
Periood (kuu)	november 2024

Tabelist 3 nähtub, et baaskoormuse futuuride hinnalangus on 2025. aasta II kvartalis 20%, võrreldes 2025. aasta I kvartaliga, mis viitab elektri börsihinna prognoositavale langusele. Võrreldes 2025. aasta II ja III kvartalit, siis prognoositakse baaskoormuse futuuride hinnatõusuks 12%. Novembris 2024 on prognoositud futuuride hinnaks 86,89 €/MWh.

5 Futuurid üldiselt on tuletisinstrumentid, mis kohustavad ostjat antud vara ostma kindlaksmääratud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Futuurleping võimaldab investoril spekulereida finantsinstrumenti hinnaga. Saksamaa futuuride puhul on tegemist tuletisinstrumentidega, mis spekulereivad Saksamaa turupiirkonna elektrituruhindasid.

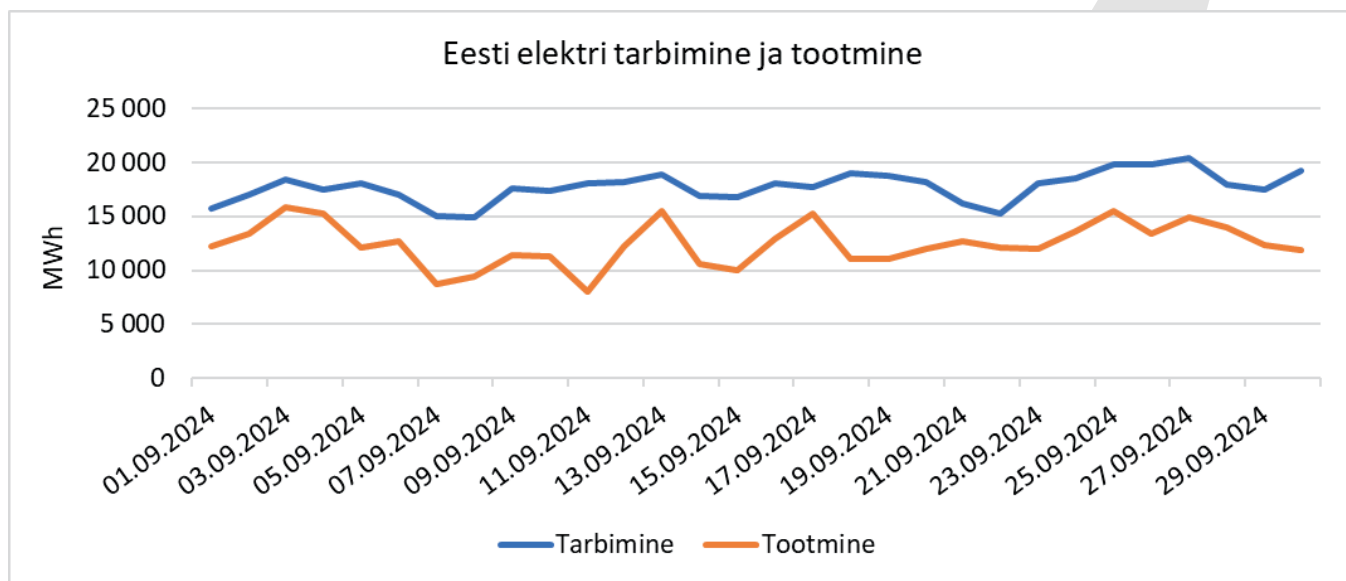
6 <https://www.eex.com/en/markets/power/power-futures>

7 Allikas: <https://www.eex.com/en/market-data/power/futures>

Elektri tarbimine ja tootmine

Eesti, Leedu ja Soome puhul saab täheldada elektri tootmise ja tarbimise pidevat kõikumist. Üheks kõikumise põhjuseks on ka see, et nädalavahetusel on tarbimine ja tootmine võrreldes argipäevadega väiksem. Eestis on märgata terve septembri kuu vältel üsna stabiilset tootmist ja tarbimist. Lätis on märgata kuu lõpupoole tootmise suurenemist. Kuu lõpul suurenes tootmine seetõttu, et Eesti ja Läti vahel esines ülekandevõimsusepiirangud ning samuti oli osa Läti elektritootmisjaamadest hoolduses. Leedus on märgata septembri kuus pidevat tarbimise ja tootmise kõikumist. Peamiseks põhjuseks olid ülekandevõimsuse piirangud Poola ja Leeduga. Kindlasti avaldasid mõju ka soojemad ilmad ja puhkuste perioodid. Soome puhul saab täheldada septembri kuu keskel märkimisväärset tootmise ja tarbimise kõikumisest. Peamiselt tulenes see ülekandevõimsuse piirangutest Rootsi ja osa Soome elektritootmisjaamasid oli samuti hoolduses.

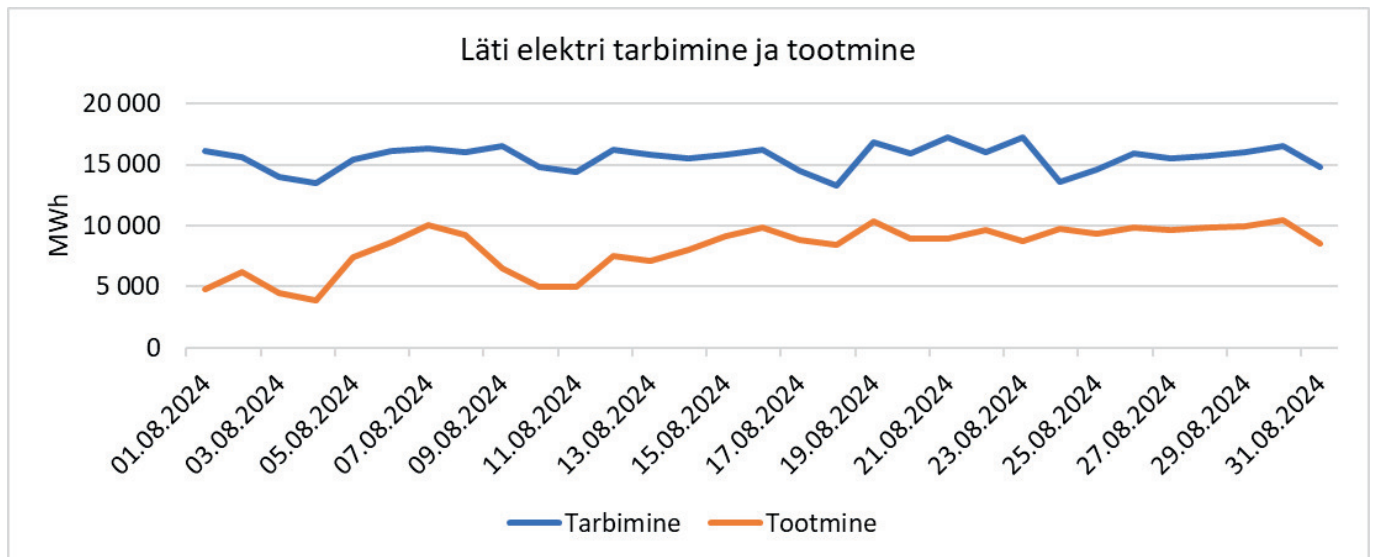
Elektri tarbimise ja tootmise andmetest perioodil 01.09.-30.09.2024 annavad ülevaate alljärgnevad joonised (vt Joonised 1–6).

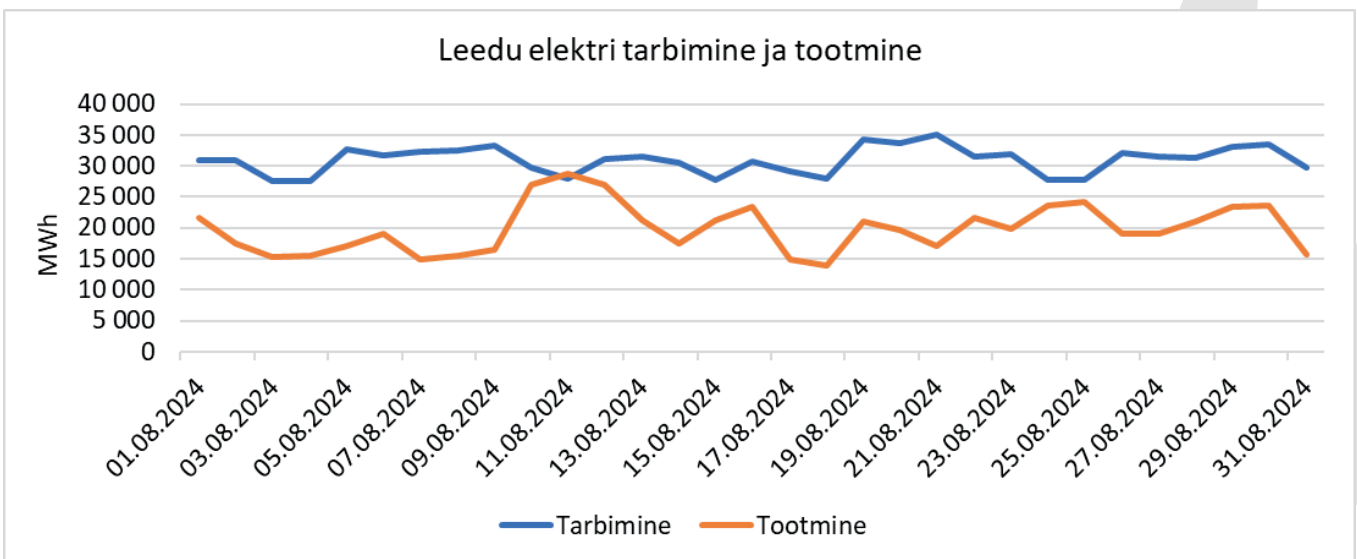
Joonis 3. Eesti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.09.-30.09.2024⁸

⁸ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

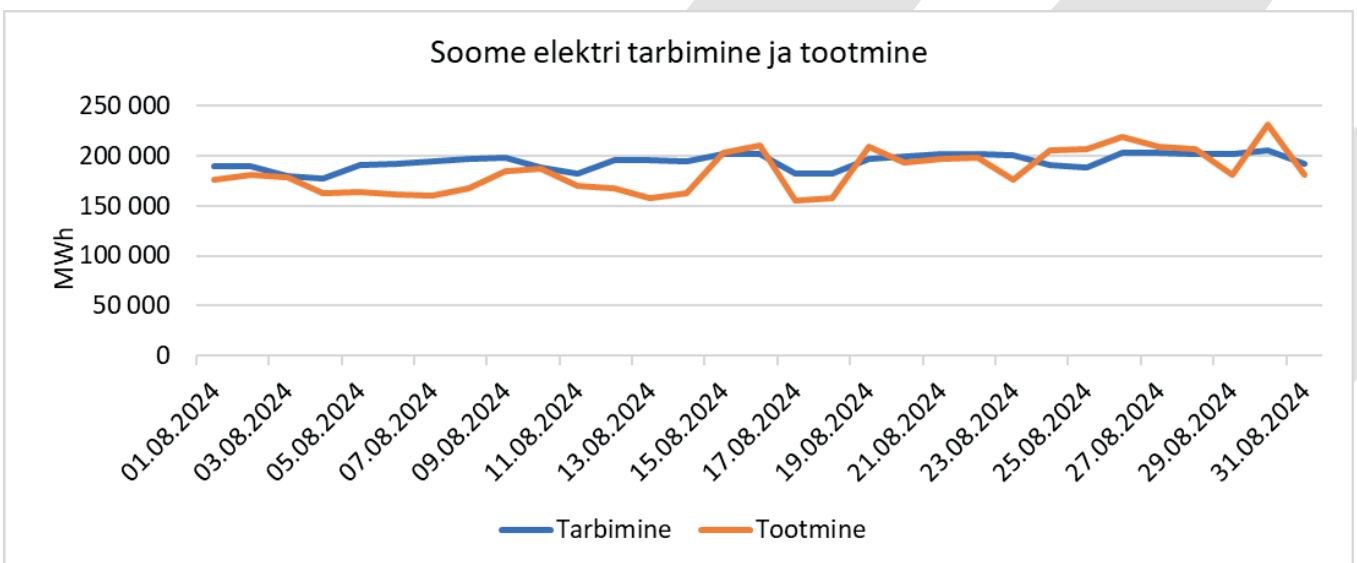
⁹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

Joonis 4. Läti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.09.-30.09.2024⁹

Joonis 5. Leedu elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.09.-30.09.2024¹⁰

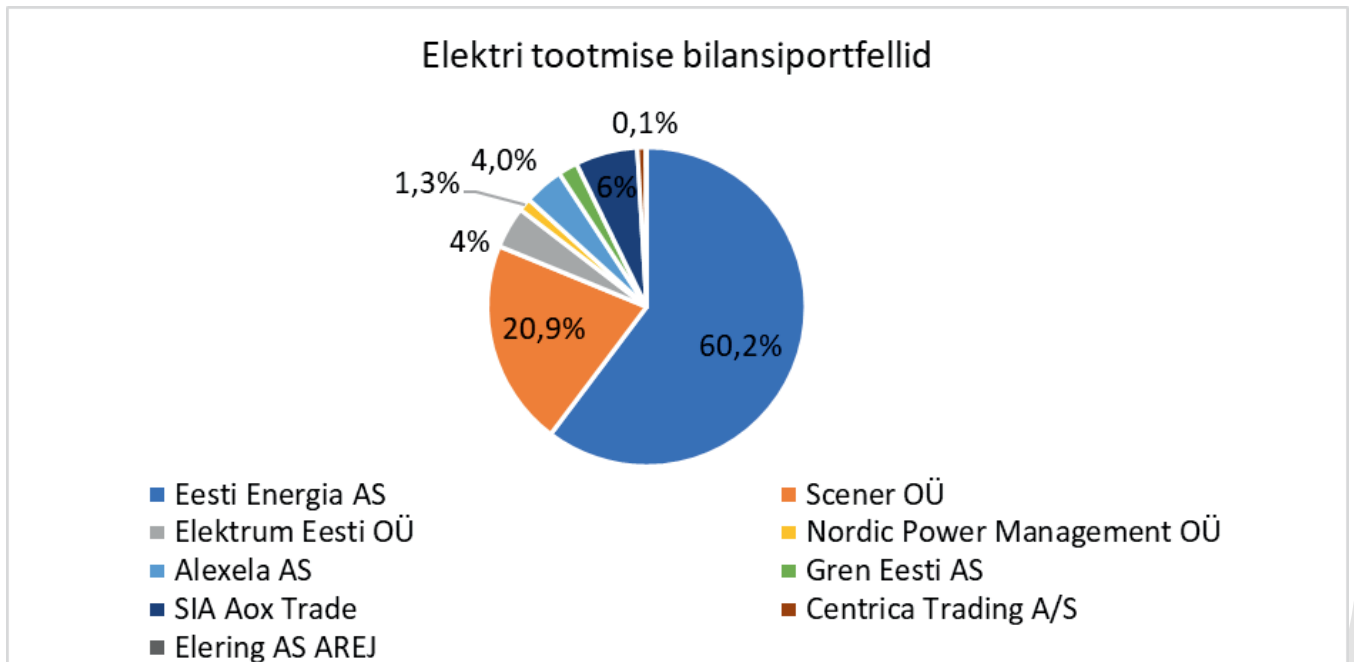
Joonis 6. Soome elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.09.-30.09.2024¹¹

10 Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production/Production/EE/Daily/?view=table>

11 Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production/Production/EE/Daily/?view=table>

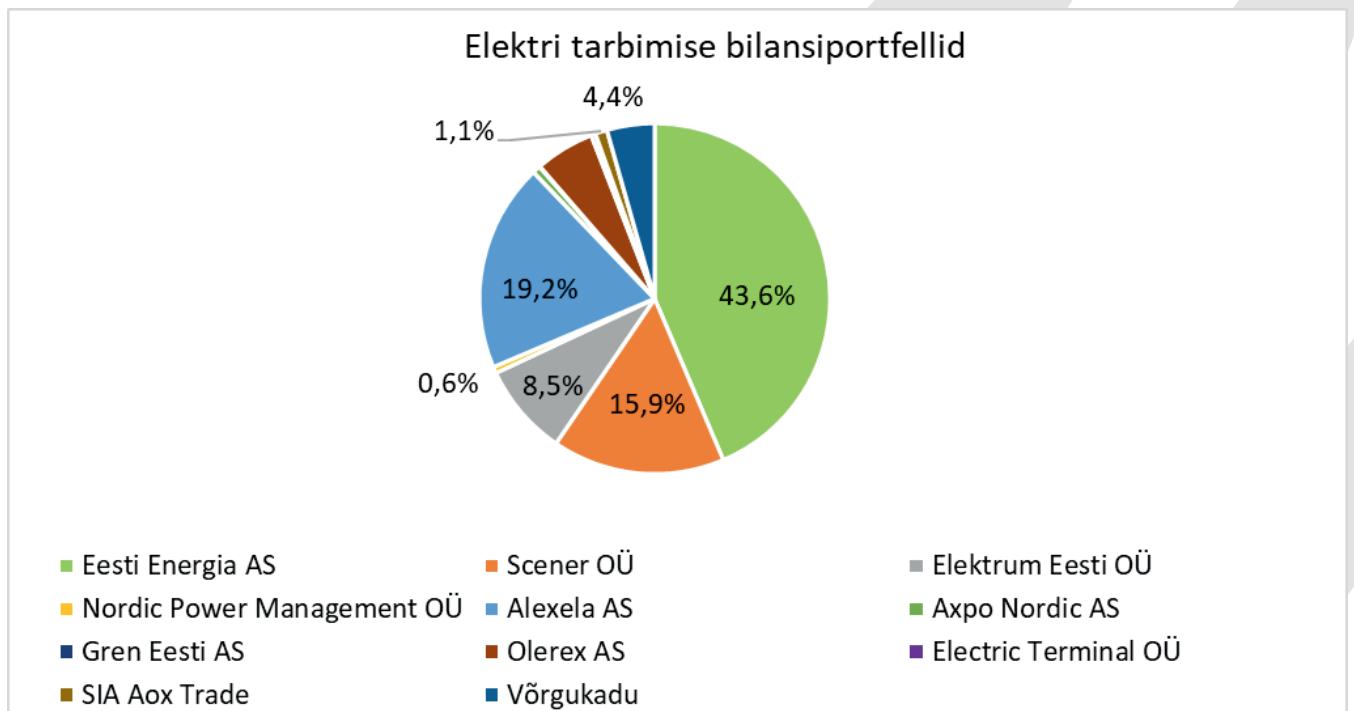
Elektri bilansiportfellid

Elektri tootmise ja tarbimise bilansiportfellidest annavad ülevaate joonised 7 ja 8.

Joonis 7. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tootmise lõikes, september 2024¹²

Jooniselt 7 on näha, et kõige suuremad elektri tootmise bilansiportfellid kuuluvad seisuga september 2024 Eesti Energia AS-ile, vastavalt 60,2% ja Scener OÜ-le vastavalt 20,9%. Ülejäänud turuosa bilansiportfellist kuulub teistele ettevõtetele (ligikaudu 19%).

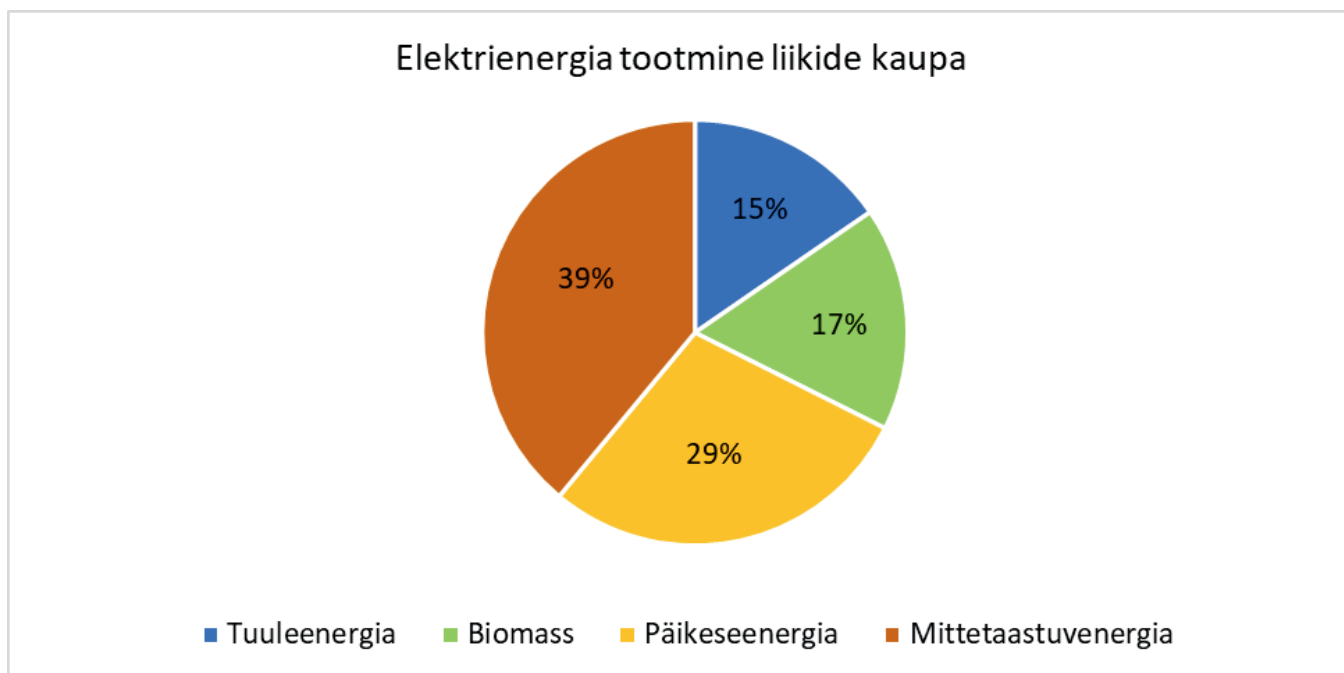
Joonis 8. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel elektri tarbimise lõikes, september 2024¹³

¹² Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

¹³ Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

Elektri tarbimise bilansiportfelli puhul (joonis 8) on samuti näha, et suurim turuosa kuulub seisuga 2024 september Eesti Energia AS-ile, vastavalt 43,6%. Järgmiste suurte tarbijatena leiab jooniselt ettevõtted Alexela AS vastavalt 19,2%, Scener OÜ vastavalt 15,9%, ning Elektrum Eesti OÜ vastavalt 8,5%. Ülejäänud turuosa bilansiportfelist kuulub teistele ettevõtetele, ligikaudu 12%.

Joonisel 9 on välja toodud elektrienergia tootmine energialiikide kaupa (MWh).

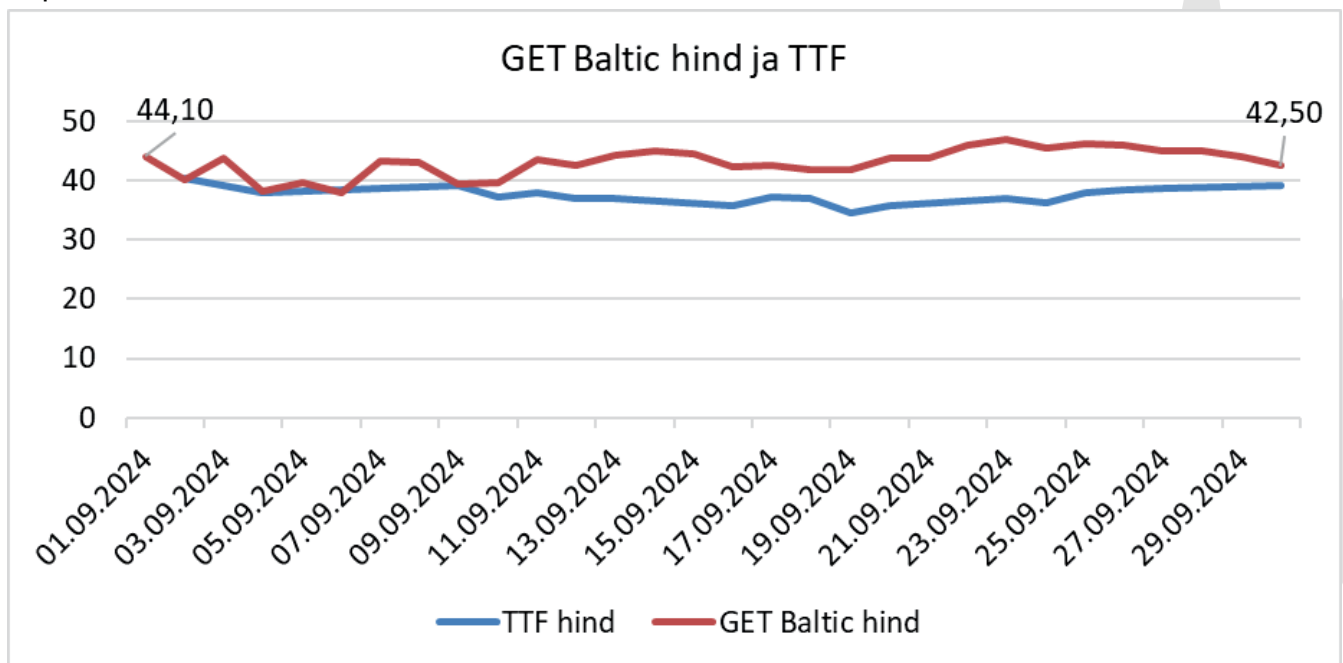
Joonis 9. Elektrienergia tootmine energialiikide kaupa, september 2024¹⁴

Jooniselt 9 nähtub, et septembris 2024 oli kõige suurem osakaal elektrienergia tootmisel mittetaastuvenergiaga 39%, neile järgnesid päikeseenergia 29%, tuuleenergia vastavalt 15% ja biomass 17%. Hüdroelektrienergia osakaal oli minimaalne.

Gaasituru hinnad

Gaasituru hinnast annab ülevaate joonis 10. Joonisel 10 on välja toodud GET Baltic andmebaasi põhjal BGSi näitaja Balti-Soome suunal. BGSi lühend tähistab gaasituru indeksit, mis on kalkuleeritud konkreetse tarnepäeva kohta kõigi sooritatud ostu- ja müügitehingute mahy kaalutud keskmisena.¹⁵ Hollandi TTF Gas on juhtiv Euroopa gaasibörsi võrdlushind,¹⁶ lisaks on see ka Hollandi virtuaalne gaasikaubanduskeskus ning Euroopa gaasituru peamine gaasihinna määramise keskus.¹⁷ 2024. aasta septembri keskmine gaasi börsihind Balti-Soome piirkonnas oli 42,16 €/MWh, minimaalne 38,68 €/MWh ning maksimaalne 46,04 €/MWh kohta.

Joonisel 10 on välja toodud gaasi keskmine börsihind ja TTF väärtused MWh kohta septembris 2024.

Joonis 10. Gaasi keskmine börsihind GET Baltic gaasibörsi andmetel ja TTF gaasibörsi väärtus septembris 2024¹⁸

Jooniselt 10 nähtub, et gaasi keskmine börsihind MWh kohta oli septembris üsna stabiilne. Kuu esimesel päeval oli gaasi keskmine GET Baltic börsihind 44,10 €/MWh, kuid 30.09.2024 oli keskmine gaasi börsihind 42,50 €/MWh. Gaasihinda on mõjutavad Lähis-Idas toimuvad sündmused ning ka Aasia kuumalaine. Lisaks avaldab üldiselt mõju ka kõrgem intressimäärade keskkond ning süsinikdioksiidi forvardite hinnatõus.

15 Allikas: <https://www.getbaltic.com/wp-content/uploads/2019/09/Specification-of-the-Baltic-Gas-Spot-Index.pdf>

16 Info võetud siit: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>

17 Info võetud siit: <https://www.lawinsider.com/dictionary/dutch-ttf>

18 Allikas: https://www.getbaltic.com/en/market-data/trading-data/?date_from=2023-06-01&date_to=2023-06-30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

Gaasi tuletisinstrumentid

Tabelist 4 nähtub, et 2024. aasta IV kvartalis prognoositakse TTF gaasihinnaks 37,40 €/MWh kohta ning 2025. aasta I kvartalis prognoositakse MWh eest 39,19 €. Hinnaprognooosi mõjutab kindlasti ebakindlus tuleviku suhtes, mistõttu on hinnad tegelikkuse ja prognoositu vahel erinevad. 2024. aasta oktoobriks prognoositakse TTF gaasihinnaks 35,70 €/MWh. Gaasi tuletisinstrumentid prognoosivad tuleviku gaasihinda.

Tabel 4. Hollandi TTF futuuride hinnad 2024. ja 2025. aastal¹⁹

Hollandi TTF maagaasi futuurid	
Viimane hind (€) 21.10.2024 seisuga	38,07
Periood (aasta)	2025
I kvartal 2025	40,46
II kvartal 2025	38,59
III kvartal 2025	38,26
Viimane hind (€)	39,06
Periood (Winter25)	detsember, jaanuar, veebruar
Viimane hind (€)	39,80
Periood (kuu)	november 2024

Gaasi import ja eksport

Maagaasi imporditakse Eestisse teiste riikide kaudu, sest maagaasi tootmist Eestis ei toimu, see-eest toodetakse vähesel määral biometaan. Eestisse tarnitakse maagaasi Leedust Klaipeda LNG terminalist, Lätis Inčukalnsis asuvast maagaasihoidlast ja Soome Inkoo LNG terminalist läbi Balticconnector, sh Eestisse imporditud maagaasist enamik eksporditakse naaberriikidesse tarbimisvajaduse katmiseks. 09.10.2023 sai Balticconnector kahjustada, kuid gaasitoru ühendus Eesti ja Soome vahel loodetakse taastada 2024. aasta aprilliks vastavalt turuteatele.²⁰ Vastavalt turuteatele on Balticconnector töös alates 22.04.2024. Tabelis 5 kajastuvad ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud maagaasi kogused. Eksport Balticconnector kaudu tähendab maagaasi ekspordi Soome.

Tabel 5. Gaasi impordi ja ekspordi kogused Eestisse ja naaberriikidesse²¹

Ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud gaas (ilma transiidita), MWh	august 24	september 24
Karksi GMJ ²²	0	210 420
Värskas GMJ	0	0
Narva GMJ	0	0
Misso GMJ	5	7
Balticconnector	1 558 478	564 899
Eksport Balticconnector kaudu	0	181 872
Eksport Karksi kaudu	1 411 562	452 098

* – väärtus on 0, sest seoses Ukrainas toimuva sõjaga ei toimu Venemaalt gaasi impordimist²³

20 Avalikustatud turuteade: <https://transparency.entsog.eu/#/umm>; Message ID: 23120110X1001A1001A39W001;23120821X00000001393X003

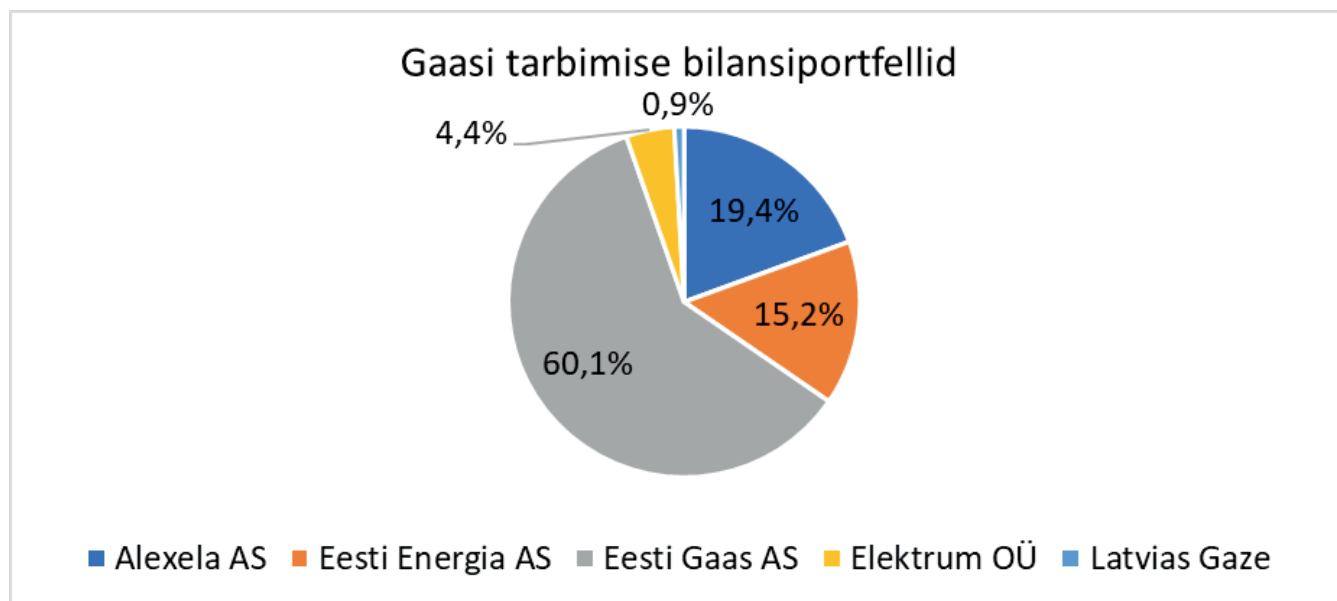
21 Allikas: <https://www.elering.ee/elektri-ja-gaasisusteemi-ulevaade-2023>

22 Lühend GMJ tähistab gaasimõõtejaama

23 Info määruse kohta: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101102022007>

Gaasi bilansiportfellid

Alljärgnev joonis 11 annab ülevaate gaasi bilansiportfellist.

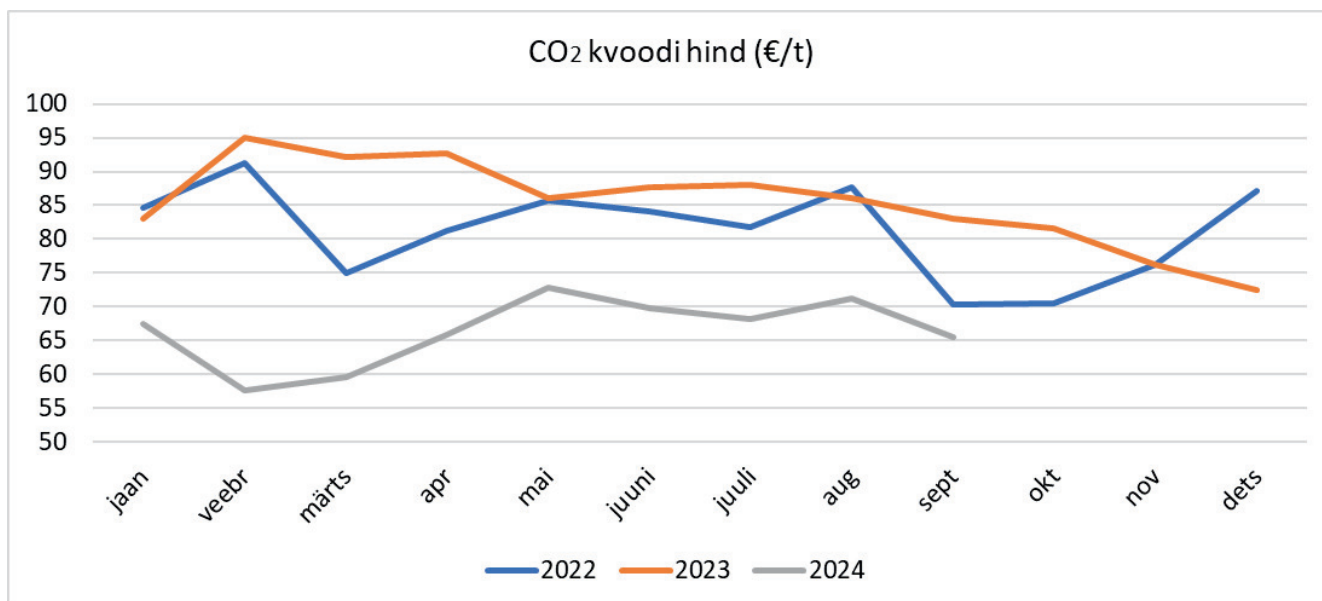

Joonis 11. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel gaasi tarbimise lõikes²⁴

Jooniselt 11 nähtub, et gaasi turuosad jagunevad peamiselt kolme suurema ettevõtte vahel, milleks on Eesti Gaas AS (60,6%), Alexela AS (19%) ja Eesti Energia AS (14,8%). Ülejäänud osa kuulub teistele turuosalistele, kelle osakaal kokku on 5,7%.

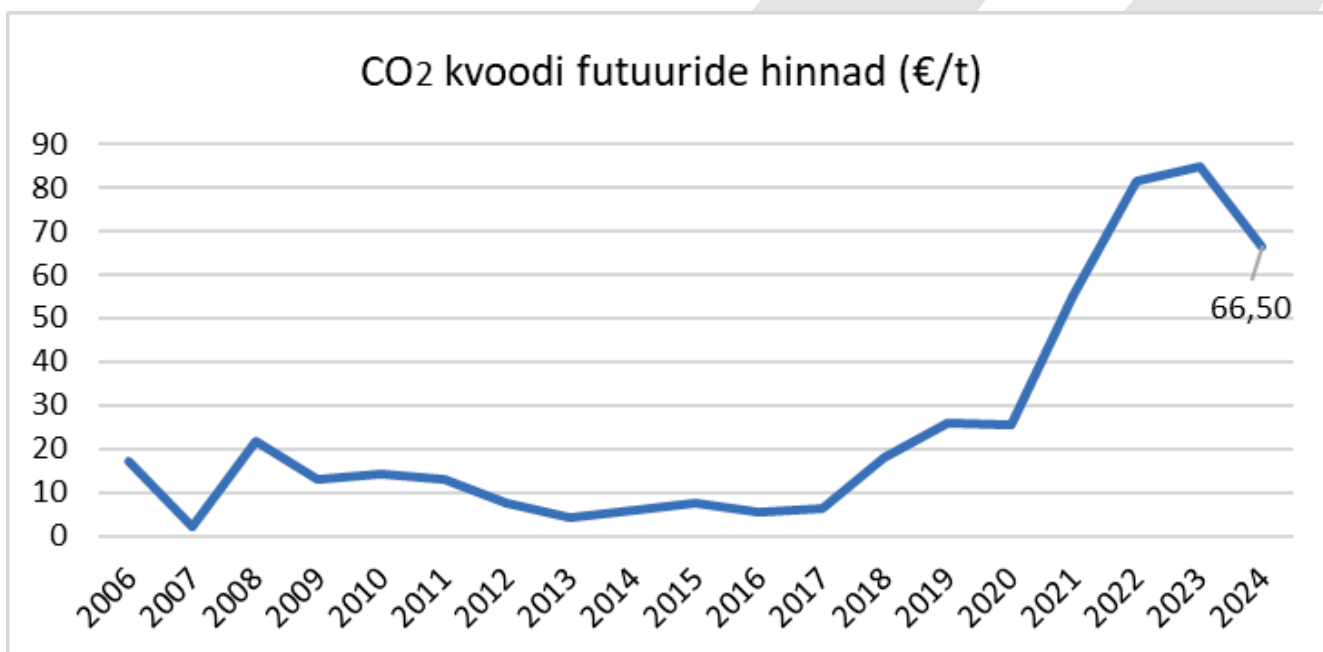
CO₂ hind

Joonisel 13 on kujutatud CO₂kvootide hinnad eurodes ühe tonni kohta. Vaatluse alla on võetud periood 2022 kuni 2023. CO₂ kvootide hinnad alustasid märkimisväärset kasvutrendi juba 2020. aasta algul. Üheks tõusu põhjuseks on see, et Euroopa Liit karmistas 2023. aastal CO₂ eeskirju, mille tulemusena muutus süsteem saastajatele koormavamaks. Samuti leidis aset ka Euroopa Liidu saastekvootide kauplemise süsteemi neljas etapp, kusjuures heitkoguste kärpimise tempo tõstmiseks väheneb saastekvootide koguarv alates 2021. aastast 2,2% aastas, võrreldes varasema 1,74%-ga. Euroopa Liidu eesmärk läbi kõrgemate kvoodihindade on saavutada lõppkokkuvõttes aastaks 2050 kliimaneutraalsus. Jooniselt 13 nähtub, et 2024. aastal on CO₂ hind ühe CO₂ tonni kohta püsinud stabiilselt kerges langustrendis, kuid keskmiselt kõrgemal tasemel võrreldes 2022. ja 2023. aastaga.

Joonis 13. CO₂ hind ühe toodetud CO₂ tonni kohta²⁵

Joonisel 15 on välja toodud CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta. Jooniselt nähtub, et futuuride hinnad on alates 2021. aasta teisest poolest tõusutrendis ning 2023. aastal olid CO₂ futuuride hinnad viimase 18 aasta kõrgemaid. Võrreldes 2024. aastat 2023. aastaga, siis nähtub, et hinnad on langenud. 2024. aasta septembri seisuga oli CO₂ kvoodi futuuride keskmine hind 66,50 €/t. CO₂ futuurid näitavad prognoositavat CO₂ kvoodi hinda üks kuu ette seisuga. CO₂ hind on märkimisväärselt tõusnud just keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu.

Joonis 14. CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta²⁶

²⁵ Allikas: <https://www.investing.com/commodities/carbon-emissions-historical-data>

²⁶ Allikas: <https://www.energiogklima.no/klimavakten/kvotemarked-eu-og-verden>

Elektrihinnapakettide võrdlus

Järgnevalt toob amet välja soodsaimate elektrihinnapakettide võrdluse²⁷. Tabelis 6 on välja toodud soodsaimaid elektripaketid www.elektrihind.ee²⁸ lehe andmetel seisuga 21.10.2024. Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi katkestamistasuta ning ka fikseeritud paketi katkestamistasuga. Elektrihinnapaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine korteris on aastas 2600 kWh.

Tabel 6. Elektripakettide hindade võrdlus lõpptarbijale²⁹

Elektrimüüja	Elektripakett	Elektrienergia kulu km-ga (€)	Lisatingimused
AS Eesti Gaas	Börsipakett	26,23	<ul style="list-style-type: none">• Börsimarginaal 0,64 senti/kWh• Prognoositud börsihind 11,47 senti/kWh• Keskmine ühikuhind 12,11 senti/kWh
Elektrum Eesti OÜ	Fikseeritud pakett, katkestamistasuta	27,34	<ul style="list-style-type: none">• Ööpäeva hind 11,75 senti/kWh• Kuutasu 1,88€• Keskmine ühikuhind 12,62 senti/kWh
AS Eesti Gaas	Fikseeritud pakett, katkestamistasuga	25,31	<ul style="list-style-type: none">• Päeva hind 13,50 senti/kWh• Öö hind 9,86 senti/kWh• Keskmine 11,68 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 6 nähtub, et elades korteris, tarbides elektrit aastas 2600 kWh, siis 21.10.2024 seisuga oli lõpptarbijale soodsaim pakett fikseeritud pakett katkestamistasuga, kusjuures selle paketi puhul kujuneks kulu koos lõpptarbijale 25,31 €.

27 Lõpptarbijale kujuneb elektrihind lisaks elektrienergia ostukulule, veel võrguteenusel, taastuvenergia tasust, elektriaktsiisist ja käibemaksust.

28 GO OÜ omanduses olevale elektrihinna võrdlusportaali (elektrihind.ee) on Konkurentsiamet andnud elektrituruseaduse kohaselt usaldusmäärge. Usaldusmäärgega on tagatud, et võrdlusportaal vastab seaduses ettenähtud nõuetele.

29 Allikas: <https://elektrihind.ee/paketid>

Gaasihinnapakettide võrdlus

Tabelis 7 on välja toodud soodsaimad gaasipaketid www.gaasihind.ee lehe andmetel seisuga 21.10.2024.³⁰ Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi ning ka muutuva hinnaga paketi. Gaasipaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine aastas on 600 m³/a.

Tabel. 7 Gaasipakettide hindade võrdlus lõpptarbijale³¹

Gaasimüüja	Pakett	Maagaasi kulu km-ga (€)	Lisatingimused
Alexela AS	Börsihind	28,23	<ul style="list-style-type: none">Müüja marginaal 0,46 senti/kWhPrognoositud börsihind 4,92 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,38 senti/kWh
Alexela AS	Fikseeritud hind	29,50	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,62 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,62 senti/kWh
Alexela AS	Muutuv hind	29,50	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,62 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,62 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 7 selgub, et elades korteris, tarbides gaasi aastas 600 m³/a, 21.10.2024 seisuga lõpptarbijale soodsaim variant börsipakett, mille kuluks kuus kujuneb lõpptarbijale 28,23€. Kõige kallimad oli eelmainitud tingimuste juures fikseeritud hinnaga pakett ja muutuva hinnaga pakett, kusjuures kummagi kulu kuus kujuneks lõpptarbijale 29,50 €.

³⁰ Lõpptarbijale kujuneb gaasihind järgmiselt: sisseostetava gaasi hind, millele lisandub müüjimarginaal

³¹ Allikas: <https://gaasihind.ee/paketid>